

เมล็ดพันธุ์แห่งความหวัง:
ส่งเสริมศักยภาพแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยผ่านความช่วยเหลือทางกฎหมาย

บุญเป็นผู้นำชุมชนผู้ย้ายถิ่นจากเมียนมาที่ทำงานในฟาร์มในจังหวัดลำพูน ประเทศไทย

ภาพ: ไอโอเอ็ม 2566/อนุชมา เชรสธา

ฝรั่งที่เพิ่งเก็บสด ๆ จากฟาร์มกำลังถูกส่งผ่านไปรอบ ๆ เมื่อบุญมาถึงศูนย์ฝึกอบรมพร้อมกับผู้นำชุมชนแรงงานข้ามชาติอีก 15 คนในจังหวัดลำพูน ประเทศไทย ด้วยความพร้อมสำหรับอีกหนึ่งวันหนึ่งของการฝึกอบรมเรื่องความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิแรงงานและสิทธิที่พึงได้รับต่าง ๆ ในฐานะแรงงานข้ามชาติ

หลังระหกระเหินจากหมู่บ้านเล็ก ๆ ในรัฐฉาน เมียนมา บุญในวัย 33 ปี ใช้ชีวิตเกือบครึ่งไปกับการทำงานในภาคเกษตรกรรมของพื้นที่ภาคเหนือในประเทศไทย

วัยเด็กของบุญผ่านความยากลำบากไม่น้อย พ่อแม่ของเขาแยกทางกันตั้งแต่เขายังเด็กเขาจึงตกอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อในเมียนมาขณะที่แม่ของเขาย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในประเทศไทย

เมื่อไม่มีโอกาสสำเร็จการศึกษาระดับสูง เขาจึงต้องออกจากหมู่บ้านไปบวชเรียนที่วัดแห่งหนึ่งในเมือง แต่หลังบวชได้ไม่นานก็เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในรัฐ ทำให้เขาไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากต้องย้ายกลับบ้านท่ามกลางความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้น เศรษฐกิจในเมียนมาก็ได้รับผลกระทบอย่างหนักนำไปสู่ภาวะซบเซาและอัตราการว่างงานที่พุ่งสูงขึ้น

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะไขว่คว้าชีวิตที่ดีขึ้น ปราศจากความวิตกกังวลและห่างไกลความยากจน บุญจึงย้ายไปอยู่กับแม่ในประเทศไทย แม่ของบุญทำงานรับจ้างทั่วไปเพื่อหาเลี้ยงตนเอง

“บางวันเราก็ไม่มีเงินพอที่จะซื้อเสื้อผ้า ถึงแม่แม่จะงานยุ่งแต่แม่ก็ยังสละเวลาในการทอเสื้อให้ผม” เขาเล่าด้วยความรัก “ผมตั้งใจที่จะช่วยแม่ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม”

งานในสวนลำไยและฝรั่งไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้บุญมีรายได้ที่มั่นคงและช่วยเหลือแม่ของเขาเท่านั้น แต่มันยังทำให้เขาใกล้ชิดกับชุมชนผู้ย้ายถิ่นผู้บากบั่นทำงานเพื่อพลิกชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม การใช้ชีวิตในต่างแดนท่ามกลางภาษาที่ไม่คุ้นชิน ก็มาพร้อมความท้าทายในตัวเอง

เกษตรกรรมเป็นกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจไทยมาตลอด
ในเดียวกันก็เป็นภาคส่วนที่ต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างมาก
ภาพ: ไอโอเอ็ม 2565/ ฮาเวียร์ วิตาล

“การขาดการเข้าถึงข้อมูลเรื่องสิทธิแรงงานและกระบวนการโยกย้ายถิ่นฐานเป็นสิ่งทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากอย่างพวกเราหันมาใช้ช่องทางนายหน้า ซึ่งมักจะนำไปสู่หนี้สินและการแสวงหาผลประโยชน์” บุญกล่าวขณะเตรียมพร้อมสำหรับการฝึกอบรมที่จัดโดยองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (ไอโอเอ็ม) ร่วมกับมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.)

“การทำความเข้าใจกฎหมายและข้อบังคับด้านแรงงานและการย้ายถิ่นในประเทศใด ๆ ก็ตามนั้นมีความซับซ้อนพอมีกำแพงภาษา มันก็ยากยิ่งยากขึ้นไปอีก” เขากล่าว “การฝึกอบรมแบบนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เราเข้าใจสิทธิของเรา แต่ยังช่วยให้เข้าถึงความยุติธรรมกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิอีกด้วย”

ไอโอเอ็มและเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมแนะนำให้ผู้นำชุมชนผู้ย้ายถิ่นเข้าถึงกองทุนยุติธรรมเมื่อพวกเขาต้องการร้องทุกข์

ภาพ: ไอโอเอ็ม 2566/อนุชมา เชรสธฐา

ตั้งแต่ปี 2565 ไอโอเอ็มได้ให้การสนับสนุนภาครัฐและหน่วยงานภาคีในภาคประชาสังคม ในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายแรงงานแก่แรงงานข้ามชาติ ผ่านการลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมในชุมชน

หัวข้อของการฝึกอบรมนั้นครอบคลุมถึงการโยกย้ายถิ่นฐานอย่างปลอดภัย การเข้าถึงความยุติธรรมและบริการทางสังคม สิทธิแรงงานและสิทธิที่พึงได้รับต่าง ๆ กระบวนการจ้างงาน และอื่น ๆ อีกมากมาย

“แรงงานข้ามชาติที่ถูกละเมิดสิทธิต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่ทำให้ยากต่อการเข้าถึงกลไกการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ บ่อยครั้งที่กลไกที่มีอยู่ก็ไม่สามารถไปถึงมือแรงงานข้ามชาติ อาจเป็นไปได้ว่าพวกเขาถูกละเมิดสิทธิหรือถูกส่งตัวกลับประเทศเมื่อพวกเขายื่นเรื่อง” แม็กซิมิเลียน พอตเลอร์ หัวหน้าฝ่ายการเคลื่อนย้ายแรงงานและบูรณาการทางสังคมของ ไอโอเอ็มประเทศไทย กล่าว “การฝึกอบรมแรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับวิธีเข้าถึงและดำเนินตามกลไกการร้องทุกข์ที่มีอยู่ และวิธีการเข้าถึงความช่วยเหลือเป็นขั้นตอนแรกสำหรับพวกเขาให้เข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ และสามารถมีสภาพการทำงานที่ดี”

“เราเชื่อว่าวิธีที่ดีที่สุดในการเข้าถึงชุมชนผู้ย้ายถิ่นคือผ่านตัวผู้ย้ายถิ่นเอง ด้วยแนวทางการฝึกอบรมผู้ฝึกอบรม (TOT) เราจะเลือกผู้นำชุมชนผู้ย้ายถิ่นอบรม ผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วก็จะสามารถแนะนำผู้ย้ายถิ่นคนอื่น ๆ เกี่ยวกับวิธีการและแหล่งข้อมูลและความช่วยเหลือทางกฎหมายต่อไปได้” ไช ขาว เมียน ผู้ประสานงานโครงการเพื่อการศึกษา มสพ. อธิบาย

บุญเล่าถึงความท้าทายที่เขาเผชิญเมื่อต้องจดทะเบียนใบอนุญาตทำงานโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ

ภาพ: ไอโอเอ็ม 2566/อนุชมา เชรสธา

เมื่อต้องเผชิญอุปสรรคทางกฎหมายด้วยตัวเองตอนที่เขาเดินทางไปจดทะเบียนใบอนุญาตทำงานในประเทศไทย บุญเข้าใจถึงความเสี่ยงในการสูญเสียสถานะทางกฎหมาย และช่องว่างทางข้อมูลข่าวสารที่แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญเมื่อต้องพักอาศัยและทำงานในประเทศไทย

บุญเชื่อมั่นว่า ความรู้เหล่านี้ จะส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติสามารถพึ่งพาตนเองได้ “ข้อมูลที่ถูกต้องและทักษะรอบตัวไม่เพียงแต่จะช่วยให้แรงงานข้ามชาติเข้าใจรากของปัญหา แต่ยังช่วยให้พวกเขาชี้ช่องทางแก้ไขปัญหาได้ และยังสามารถนำไปสู่การลงมือแก้ไขปัญหาได้จริง”

บุญมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้ชุดนี้ให้เพื่อนสมาชิกในชุมชน เพื่อที่พวกเขาจะได้ไม่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคแบบเดียวกับที่เขาเคยเผชิญและสามารถเข้าถึงศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มที่

บุญแสดงความตั้งใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนผู้ย้ายถิ่นให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมต่อไป

ภาพ: ไอโอเอ็ม 2566/อนุชมา เชรสธา

นับแต่วันนี้ถึงวันนี้ บุญได้ให้การสนับสนุนแรงงานข้ามชาติในชุมชนของเขาไปแล้วห้าคน ให้เข้าถึงการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน การโยกย้ายถิ่นฐานอย่างเป็นปกติ และการเข้าถึงกองทุนประกันสังคม

เขาหวังว่าเขาจะสามารถเป็นกำลังให้ผู้ย้ายถิ่นฐานในชุมชนได้ยืนหยัดด้วยตนเอง ให้พวกเขาสามารถปกป้องสิทธิของตน เข้าถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายได้เมื่อเกิดกรณีละเมิดสิทธิแรงงาน เมื่อการฝึกอบรมสิ้นสุดลง บุญแบ่งปันถึงความรักในการทำสวนผลไม้และความมุ่งมั่นที่จะกลับไปทำสวนฝรั่งในเมียนมาสักวันหนึ่ง เพื่อให้เขาสามารถสร้างโอกาสในการทำงานมากขึ้นในชุมชนบ้านเกิดของเขา

การลงพื้นที่ที่ชุมชนผู้ย้ายถิ่น เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของไอโอเอ็มประเทศไทย เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น

บทความนี้เขียนโดยอนุชมา เชรสธา รองเจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อและการสื่อสาร ไอโอเอ็มประจำประเทศไทย

SDG 8, 10, 16